

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2011 rd

Vilande förslag till lagar om ändring av 25 § i Finlands grundlag samt vallagen och 9 § i parti- lagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 september 2011 förslag till lagar om ändring av 25 § i Finlands grundlag samt vallagen och 9 § i partilagen, som lämnades vilande vid riksmötet 2010, (VLF 2/2011 rd och RP 7/2010 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- valdirektör Arto Jääskeläinen, justitieministriet.

DE VILANDE LAGFÖRSLAGEN

Syftet med de vilande ändringsförslagen är att ändra valsystemet vid riksdagsval. Enligt ett nytt 4 mom. i grundlagens 25 § bestäms valresultatet på grundval av det antal röster som de som har ställt upp kandidater har fått i hela landet. I momentet föreskrivs dessutom om en landsomfattande röstspärr. Endast de partier och andra kandidatuppställare som har fått minst tre procent av samtliga röster i hela landet ska få riksdagsmandat.

Efter att ha godkänt förslaget till ändring av grundlagen att vila gjorde riksdagen detsamma i

fråga om förslagen till ändring av vallagen och 9 § i partilagen som har samband med grundlagens bestämmelser om riksdagsval. I vallagen tas in närmare bestämmelser om de ändringar reformen medför, t.ex. om hur val förrättas, hur resultatet räknas ut och hur ledamotsplatserna fördelas mellan valkretsarna och om att valförbund inte tillåts. Också partier som vid det senast förrättade riksdagsvalet har fått minst två procent av de i hela landet avgivna rösterna kan beviljas statligt stöd inom ramen för statsbudgeten.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Grundlagsutskottet lämnade vid riksmötet 2010 ett betänkande, GrUB 11/2010 rd, där det moti-

verades varför lagförslagen bör godkännas med utskottets anmärkningar och ändringsförslag.

De grundläggande principerna för valsyste-
met i riksdagsval har i stort sett varit desamma

ända sedan lantdagsreformen 1906. På 1990-talet förutsatte riksdagen två gånger att regeringen utreder proportionalitetsproblemen vid riksdagsval och vid behov bereder sådana ändringar i vallagstiftningen som dels stärker proportionaliteten, dels förhindrar en splittring av det politiska fältet (RSv 89/1998 rd och RSv 262/1998 rd).

Utskottets betänkande GrUB 11/2010 rd med tillhörande reservationer tar upp för- och nackdelarna med valkretssystemet. Statsminister Jyrki Katainens regering, som bildades efter riksdagsvalet våren 2011, förbinder sig i en bila-

ga till regeringsförklaringen att se över vallagstiftningen. Utskottet avstyrker de vilande lagförslagen. Det är angeläget att riksdagsvalssystemet reformeras under den pågående valperioden utifrån riksdagens ovannämnda uttalanden utan att de grundläggande principerna för vårt valsystem rubbas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

förkastar lagförslagen.

Helsingfors den 30 september 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Johannes Koskinen /sd
vordf. Outi Mäkelä /saml
medl. Tuija Brax /gröna
Maarit Feldt-Ranta /sd
Tarja Filatov /sd
Kalle Jokinen /saml
Ilkka Kantola /sd
Kimmo Kivelä /saf

Anna Kontula /vänst
Markus Lohi /cent
Elisabeth Naucélér /sv
Tom Packalén /saf
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Tapani Tölli /cent
ers. Kimmo Sasi /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.

RESERVATION

Motivering

Det vilande förslaget till lag om ändring av grundlagens 25 § bör godkännas, eftersom det bidrar till att befästa principen om proportionalitet vid fördelningen av riksdagsmandat utan ingrepp i valkretsindelningen.

Nackdelen med den aktuella ändringen av vallagen är den röstspärr på tre procent som riksdagsmajoriteten under senaste valperiod mot grundlagsutskottets ståndpunkt lät stå kvar i lag-

förslaget, men som ett led i ett större paket är den acceptabel i det här lagförslaget.

Vi ställer oss också bakom ändringen av 9 § i partilagen som gör det lättare för ett parti som inte fått ett enda mandat riksdagsval att få parti-stöd.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslagen.

Helsingfors den 30 september 2011

Vesa-Matti Saarakkala /saf
Tom Packalén /saf
Kimmo Kivelä /saf